

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suauis Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt VII. Mandata Nuntio Cheregato praescripta.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11642

1522. annis ad Carolum Hispaniæ Regem, vt cum eo de controuersis transigeret, quam Vrini Leonis cognati agitabant super quibusdam oppidis Carolo subiectis. Per eam ille occasionem egerat in Hispania cum Adriano, in cuius Pontificatu eâ fruebatur prærogatiuâ, quâ pollet apud nouum Principem, quisquis ab eo inter plures ignotos idoneus agnoscitur.

CAPVT VII.

Mandata Nuntio Cheregato præscripta.

^a Scripturæ hic citatæ leguntur in libro, cuius titulus est, *Fasciculus rerum expe- tendarum Et fugiendarum*, in. pref. to an. 1533. & in 1. tom. Const. Cæsarearum à Goldasto hæretico. ^b Diploma est 9. Septembria 1522.

DVo^a potissimum Cheregato iniuncta: ^b Hungariæ à Turcarum aggressionibus defensio, & Germaniæ à Lutheranæ contagione curatio. Nos de postremo loquemur, quippe ad nostrum argumentum spectante.

Scriptit Pontifex ad Conuentum vniuersè diploma, quo querebatur, non modò vulgus, sed plerosque nobilium, Cæsareo Edicto neglecto, Lutheranæ impietati fauere; adeoque Sacerdotum bona diripi (quod fortasse, aiebat ille, hisce tumultibus præcipuum fomitem præbuerat) cunctisque legibus Ecclesiasticis simul ac profanis obedientiam abrogari. Præmonebat, incassum eos auri sanguinisque profusione victoriam ab externis hostibus reportaturos, dum tabificum schismatis hæresisque venenum intra ipsorum viscera nutretur. A se quidem, cum in Hispania degeret, & Cardinalis esset, magno doloris sensu audita fuisse tam graui Germaniæ suæ mala; sed ipem etiam conceptam, futurum fuisse, vt breui tum ipsâ errorum stoliditate, tum hereditariâ nationis pietate profusè extinguerentur. At verò, cum cerneret illius pestiferæ plantæ ramos tam latè diffusos, se ob oculos ipsis ponere, quantâ Germanici nominis ignominia sinerent sibi fucum indignè fieri à fraterculo apostata, qui deserta semitâ, tot præclarissimorum Sanctorum vestigiis trita, & innumerabilium Martyrum sanguine stratâ, gloriabatur, vt impius olim Montanus, sibi vni Spiritum sanctum affusum; Ecclesiam verò vniuersam iactabat ad eam vsque ætatem in tenebris iacuisse obuolutam. Proinde eos adhortari, vt omnem operam industriamque conferrent, ad Lutherum eiusque affectas ad veritatem Catholicam reuocandos. Vbi verò obdurati persistere- rent, resecandos, vt membra iam putrida, à sano corpore. Ita duos fratres seditiosos Dathan & Abiron à tellure viuos absorptos ob indignationem diuinam; Dei que iussu capitali poenâ puniri hominem, Sacerdotis imperio detrectantem: ita Apostolorum Prin-

cipis imperio Ananiam ac Sapphiram, sibi contra Deum mentientes, subitâ morte correptos: ita veterum Imperatorum vindice pietate Priscillianum ac Iouinianum hæreticos ferro sublato: ita hæretico Vigilantio mortem corporis, ne periret animus, à S. Hieronymo exoptatam: atque ita nuper ab ipsorum maioribus Ioannem Hussum & Hieronymum Pragensem flammis traditos; qui nunc rediuiui quodammodò respirabant in Luthero, ipsorum nomina summâ veneratione prosequente. Postremò suam omnem opem, vitamque ipsam offerre, quò illos aduersus infidelium tutaretur impetum. Cetera ex iis intelligeret, quæ suo nomine Episcopus Aprutinus exponeret, iam à mensè Septembri, vt ibi patet, Nuntius à se nominatus. Vnde falsò eum Suauis appellat (quod suprâ obseruatum est) Episcopum Fabrianensem, narratque eundem initio Nouembris Nuntium fuisse designatum.

3 Præter hoc commune diploma, data sunt etiam ipsi Cheregato mandata, de iis omnibus quæ Pontificis nomine ad Conuentum deferret. Hæc mandata (siue id ex Adriani nimis ingenui voluntate fieret, siue ex indole apertissima Cheregati, ideoque Pontifici accepta) scripto sunt ab illo Conuentui communicata: vnde postea typis impressa, simul adiectis ad eadem responsionibus. Vtraque à Suauis narratur, sed per dicendi formulas quàm maximè Romanæ Sedi obtrectantes.

4 Hæc erat mandatorum summa. Primò, rationes afferret, præter contentas diplomate, quibus impellerentur ij Principes ad opprimendam neruis omnibus subortam hæresim, suorum maiorum exemplis insistentes, ex quibus nonnulli suis manibus Ioannem Hussum in flammis coniecerant. Rationum hæc erant capita; Iniuria, quâ hæresis afficiebat in primis Diuinam Maiestatem; deinde suorum maiorum memoriam, quos vt expertes veræ Fidei orco damnabat: Clades, quas illa inferebat Germaniæ per tot latrocinia, direptiones ac cædes: Perduellio, quam in Principes legitimos moliebatur; nam quo pacto legibus profanis parceret, qui sacras proculcabat? sineretne intactos laicos, qui violabat Sacerdotes? Denique hanc sectam artibus vsam esse similibus Mahumetis artium in effrænata licentia, adeoque similem animi propensionem præferre, ac euentum similem minitari.

5 Addebatur, Frustrâ obtendi, Lutherum inauditum à Pontifice fuisse damnatum; eam quippe defensionem adduci posse, quatenus puniretur vt reus ob prædicationem, euulgationemque peruersæ doctrinæ, vbi facti agitur controuersia; non quatenus spectatur

veritas

1522. veritas aut falsitas sententiarum, vbi res procedit ex auctoritate Ecclesiæ atque Sanctorum, credendo, non probando, vt Ambrosius loquitur. Præsertim verò cum eadem sententiæ ab Oecumenicis Conciliis damnatæ fuerint; quorum definitiones si tunc in dubitationem redirent, iam nihil firmi, nihil inconcussi in Fide perstare.

Mandauerat præterea Cheregato, vt ipse liberè fateretur, cognoscere Pontificem, eam rerum perturbationem nihil aliud esse, quam supplicium inflictum à Deo noxis præcipuè Sacerdotum & Præfulum; ac proinde (vt obseruauit Chrysostomus in eo quod egit Christus in Vrbe Hierosolyma) flagellum à templo inceptisse, cum prius capiti quàm ceteris infirmi corporis membris mederi par esset. In eam Sedem aliquot iam annos quædam vitia irrepsisse, abusus in rebus sacris, in legibus violationes, in cunctis denique peruersionem. Mirum non esse, si morbus à Capite reliquas in partes defluerit; nimirum à Summis Pontificibus ad minores Antistites: eos omnes peccasse, ac proinde oportere submittere animos, & dare gloriam Deo, atque vnumquemque semetipsum redicare, ne à virga Diuini furoris iudicaretur. Quod ad se spectaret, statutum sibi esse Curiam reformare, vt inde sanitas intrinsecus duceret, vnde morbus incepterat; ad quam reformandam eò se strictius obligari putabat, quòd ardentius à cunctis id expeti intelligebat. Se, vt alias indicasse Cheregato sibi videbatur, numquam eam dignitatem ambiuisse, multoque libentius in vita priuata, ac secura quiete Deo ac sibi fuisse vacaturum. Quin præterea Pontificiam Tiaram vltro repudiaturum fuisse, nisi ad eam suscipiendam Dei timore coactus esset, sinceram electionis suæ formam, & periculum schismatis vbi se subtraxisset. (Et reuera in eius Vita narratur, cum ad vespertinum nuntium suæ electionis accepisset, eam noctem integram fluctuasse ancepitum, assensurusne esset an dissensus.) Prosequitur, se ceruices submittere celsissimæ dignitati, non dominandi cupiditate, neque propinquos locupletandi; sed quò Diuinæ voluntati obsequeretur, quò deformatam eius sponsam reformaret, quò subueniret oppressis, doctos ac probos viros, qui ante iacuerant, erigeret ac exornaret; omnes denique boni Pontificis partes exleret. Neminem tamen mirari debere, si tam citò perfectam emendationem haud cerneret: cum enim inueterato morbo; variisque malis conflato mederi opus esset, lentè ac pedetentim agendum; priusque occurrendum grauioribus malis, ac periculo proximis, ne festinatio ipsa cuncta simul reformandi, cuncta

potius perturbaret. Doceri nos à Philosopho, subitas omnes mutationes esse periculosas, & verissimum esse sacrum prouerbium: *Ellicere sanguinem, qui nimium emungit.*

7 Quoniam autem Cheregatus monuerat, grauius fuisse conque-
llos Germaniæ Principes, quod Sedes Apostolica identidem vio-
lasset quæ cum ipsi iam concordauerat, iussit illum Pontifex re-
spondere: Eas violationes sibi pariter displicuisse, dum priuatus es-
set; adeoque fixum sibi esse in animo, vel ipsis non petentibus, ab
ea se semper abstinere; tum vt suum cuique ius seruarietur, tum
quia ipsa humanitas exposcebat, vt non modò non læderet, sed
promoueret suam inclynam Germanicam nationem.

8 Mandabat etiam, vt se faceret certiorum de viris doctis ac pro-
bis inopiâ laborantibus, quò eorum egestatem leuaret, Sacerdotio
in eos potius sponte conferendo, quàm in homines indignos, vt
alias factum esset. Iussit etiam eum sedulo curare, vt Principes in
responsis ad sua diplomata singulis data, perscriberent, quibus po-
tissimum modis & artibus existimarent huic pestulenti sectæ posse
se obuiam iri.

9 Huiusmodi mandata, sicut apertè declarant Adriani probitatem,
eius vitæ æquabili tenore comprobata, vel ex ipsius. Suauis testi-
ficatione; ita apud plerosque maiorem in eo prudentiam circum-
speditionemque desiderabant. Visus est imprimis nimium credulus
Adrianus satyricis Aulicorum assentationibus, qui per vituperatio-
nem Principis recenter defuncti, apud successorem profundunt
odia in eum, qui cupiditates ipsorum minus expleuit, simulque
tamquam Reipublicæ restitutorem eum palpant, cui illas explere
iam licet. Ceterum quoniam poterat verè dici, Virtutem atque
doctrinam viuo Leone Pontifice iacuisse, cui mille planè calamis
opposita laus amplè tribuitur? Quòd si eius ætate nec omnes digni
præmiis ornati sunt, nec omnes indigni præteriti; quis, quæso,
Princeps lætæ dominationis se iactitet, certam distinctamque singu-
lorum hominum notitiam ita assecutum, vt hoc incommodum vi-
tare potuerit? Profectò cum ea optima voluntate Adrianus in hoc
genere Leonis gloriam non æquauit.

10 Ea quoque tam acerba proximè antecedentium Pontificum re-
prehensio, plerisque ardor visus est iusto vehementior. Non quòd
in quibusdam illi offendissent, idcirco ingentibus virtutibus carue-
re, vt suis in locis ostendimus. Pietate quidem impares Adriano
fuerunt; sed aliis dotibus præstitere, minùs quidem possessori profi-
cientibus, sed publicæ salutis fortasse utilioribus. Experienciâ com-

1522.

pertum est, non modò Romanum Pontificatum, sacrâ profanâque dominatione permixtum, & multis grauibûsque de causis ciuili prudentiâ summè indigentem; sed regimen modici Ordinis Religiosi, quantumuis simplicis ac formæ leuioris, meliùs regi à quodam prædito mediocri probitate cum eximia prudentia coniunctâ, quàm à sanctimonia modicæ prudentiæ compote. Quapropter, ut ipsa sanctitas in subditis cõseruetur, non tantum in sanctitate, quàm in prudentia momenti est. Optimum enim uerò esset, Præsulem utrâque præcellere; sed necesse est is eligatur, non inter Platonis ideas, sed inter homines in terris degentes, ipsiisque electoribus notos, & tum ex lege, tum ex consuetudine regiminis capaces.

Insuper, etiam si Pontifex ea sentia in animo haberet; liberioris tamen quàm par erat sinceritatis fuisse visum est, ea Conuentui patefacere; & vel ab ipso, vel ab eius Nuntio scripto proponi. Satis mouerat, in eo cœtu, multoquæ magis in vniuersa Germania, cui mandata Nuntio iniuncta divulganda erant; complures adesse Romanæ Fidei aduersarios; qui libenter accepturi essent eam confessionem dimidiatam, ut contigit, hoc est, quâ Romanos Pontifices accusabat; non quâ Lutherum damnabat. Quare satius erat, vitium factò tantummodò redarguere, adhibito per Pontificem quantum fieri poterat remedio; de suis uerò Decessoribus solum dicere: Cum se laterent certæ temporum rerumque conditiones, quibus ea peracta fuerant, & è contrario minimè lateret, aduersus Principes recens extinctos mortalium nequitiam perperam oblatrare; nullam sibi aut obligationem esse ad eos defendendos, aut probationem ad damnandos: comperisse quidem, multos abusus inductos, fortasse tum temporum necessitate, tum improbitate ministrorum; quibus abolendis operam impensurus esset. Hoc pacto priorum Pontificum existimationi nauiter ille consulisset, Germanorum querelis satisfecisset, & vnâ cum charitate ac prudentia veracitatem copulasset. Qui loquitur aduersus quàm animo sentit, humanæ societatis commercium labefactat, perditque præcipuum instrumentum negotia prouehendi, quod est fides: quicuncta cordis arcana patefacit, donum prodigit sibi traditum à Natura; quod imperuium illud effecerit, & arma quibus munitur, cum hoste communicat.

Postremò, ut multi rebantur, aberrauit nonnihil Adrianus ab officio perfectæ prudentiæ, in exquirendo consilio ab singulis ad quos scripserat. Satis erat, si Nuntius per se audita singulorum consilia Pontifici significaret, nullâ illi iniectâ palàm necessitate

ea per se ipsum excipiendi. Cunctis permittere, vt sua promant consilia, perinde Principi est, ac suas aures exponere audiendis oblocutionibus sibi indecoris. Quòd si nimis excellat auctoritas Consiliarij, consilium quodammodo in necessitatem migrat. Præstat igitur edoceri quidem de iis quæ singuli proferunt, sed paucos consulere exploratæ fidei, sinceritatis ac prudentiæ; horum verò consilia seu admittantur, seu respuantur, grata sibi acceptaque semper habere.

13 Sed magis adhuc ille reprehensus, quòd mandata Conuentui communicauerit, ac proinde omnium simul sententias exquisierit; tum quòd illius cœtus potentia, & ea species publicè dandi consilij Pontificem vrgebat ne illud omitteret, Principes verò, ne omitti sinerent; tum quòd, cum illi interessent Conuentui varia hominum genera diuersis inter se studiis variantium, eam quisque prænoscebatur comprobaturus fuisse malo publico medicinam, quæ suo priuato bono prodesset, atque alterius alter petitionibus assensurus fuisse, quòd suis alter inuicem assentiretur.

14 Huic postremo malo ex parte obstitit, non solùm varietas, sed oppositio studiorum in iis qui conuenerant ad Comitia; promouentibus aliis Ordinis profani commoda, aliis Ecclesiastici, in quo ipsi recensebantur. Atque hinc effectum est, vt communis responsio, sicuti narrabitur, admodum moderata prodierit: per eam tamen rogabatur Pontifex, vt postulationibus profanorum Principum satisfaceret, separato libello proponendis, qui post Nuntij discessum conscriptus, & ad Pontificem missus titulum habuit, *Centum grauamina*, proptereà quòd centenis rerum capitibus querebantur, ab Roma Germaniam, & laicos ab Ecclesiasticis grauari. Quibus omnibus postulatis si Pontifex indulgisset, eius auctoritas deserta iacuisset, & dum recuperandis laicis, & reconciliandis hæreticis studeret, obsequentium sibi Germanorum Antistitum iacturam fecisset.